

8. Tilastotoimisto

Henkilökunta. Aktuaari V. Kuhlefelt erosi tilastotoimiston palveluksesta 31. 7. ja samoin toimistoapulainen G. M. A. Fontell 30. 4., siirtyen molemmat eläkkeelle.

Sääntöpalkkaisiin virkoihin valittiin: 34. palkkaluokan aktuaarin virkaan 1. 9. alkaen apulaisaktuaari O. O. Viitaila, 32. palkkaluokan apulaisaktuaarin virkaan 1. 10. alkaen tilapäinen apulaisaktuaari H. M. Jännes, 20. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan 1. 5. alkaen toimistoapulainen E. M. Spolander sekä 18. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan 1. 5. alkaen tilapäinen toimistoapulainen A. K. Wass.

Tilapäinen 21. palkkaluokan toimistoapulainen L. I. Taskula erosi toimiston palveluksesta 31. 12. ja tilapäinen 18. palkkaluokan toimistoapulainen M. A. Nenonen 20. 3. 30. palkkaluokan tilapäiseen apulaisaktuaarin virkaan valittiin 15. 11. alkaen valtiotieteen kandidaatti U. M. Airola, 21. palkkaluokan tilapäiseen toimistoapulaisen virkaan 1. 1. 1954 alkaen rouva A. K. Petramaa sekä 18. palkkaluokan tilapäiseen toimistoapulaisen virkaan 1. 5. alkaen rouva A. S. A. Lehmuusaari.

Paitsi sääntöpalkkaisia ja tilapäisiä viranhaltijoita oli toimiston palveluksessa työsuhteen perusteella siivoojia, toimistoapulaisia ja vahtimestarin apulainen.

Avoimia virkoja ja viransijaisuuksia hoitivat: 34. palkkaluokan aktuaarin virkaa 1.—31. 8. apulaisaktuaari O. O. Viitaila, 32. palkkaluokan apulaisaktuaarin virkaa 1. 8.—30. 9. tilapäinen apulaisaktuaari H. M. Jännes, 30. palkkaluokan tilapäistä apulaisaktuaarin virkaa 1. 8.—14. 11. tilapäinen toimistoapulainen L. I. Taskula, kirjasto- ja arkistomanuenssin virkaa 25. 1.—28. 2. tilapäinen toimistoapulainen L. I. Taskula, 21. palkkaluokan tilapäistä toimistoapulaisen virkaa 14. 9.—14. 11. toimistoapulainen S. T. I. Ohenoja, 20. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaa 1. 1.—10. 2. sekä 17. 11.—31. 12. toimistoapulainen S. T. I. Ohenoja, 18. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaa 1. 1.—10. 2. rouva M. Häggblom, 8. 1.—7. 2. rouva A. Juusela, 8. 2.—28. 3. sekä 14. 9.—14. 11. neiti M. Åhman, 7. 9.—31. 12. filosofian maisteri S. Männistö sekä 18. palkkaluokan tilapäistä toimistoapulaisen virkaa 1.—28. 2. rouva M. Aarnio ja 1. 2.—5. 3. sekä 21. 3.—30. 4. neiti A. K. Hakkarainen (sittemmin Wass).

Synnytyslomaa nauttivat toimistoapulainen M. S. Sandström 1. 1.—10. 2. sekä 17. 11.—31. 12., toimistoapulainen A. K. Wass 24. 8.—16. 11. sekä tilapäinen toimistoapulainen M. A. Nenonen 1. 1.—5. 3.

Virkalomaa sairauden vuoksi nauttivat kirjasto- ja arkistomanuenssi L. E. Ruotsalainen 25. 1.—28. 2. ja toimistoapulainen A. I. Åström 8. 1.—28. 3., jota paitsi myönnettiin eräitä lyhyempiä sairauslomia.

Sen jälkeen kun oli hyväksytty viranhaltijain uusi eläkesääntö, saivat toimiston viranhaltijat tilaisuuden valita joko vanhan tai uuden säännön. Kaikki toimiston viranhaltijat valitsivat uuden säännön.

Opintomatka. Kaupunginhallituksen myöntämän 50 000 mk:n apurahan turvin osallistui apulaisaktuaari K. E. Bruun The British Councilin järjestämiin sosiaalitulaston kursseihin Lontoossa 31. 5.—13. 6. välisenä aikana.

Tapaturma. Toimistoapulaiselle I. M. Liirille matkalla työhön sattuneen tapaturman johdosta suoritti vakuutusyhtiö Pohjola 2 230 mk:n korvauksen.

Toimistohuoneisto. Edellisenä vuonna oli toimisto tehnyt esityksen toimiston huoneistokysymyksen järjestämisestä ainakin lyhyellä tähtämellä. Kertomusvuoden aikana suunniteltiin toimistolle uutta tilaa Kansaneläkelaitoksen uudisrakennuksesta Norden-skiöldinkadun varrella, Postisäästöpankin uudisrakennuksesta Unioninkadun varrella taikka Lasipalatsista. Kaikki nämä suunnitelmat raukesivat kuitenkin.

Toimiston entiselle siivoojalle, rouva S. Kylkiselle, vuokrattu huonetila vapautui syksyllä toimiston omaan käyttöön.

Julkaisutoiminta. Toimintavuoden aikana ilmestyivät seuraavat tilastotoimiston julkaisemat teokset:

11. 2. Helsingin kaupungin tilasto I. Terveysten- ja sairaanhoito. 35. 1950. Edellinen osa. IV + 191 s.
21. 2. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 61. 1948. Edellinen osa. IV + 302 s.
14. 4. Helsingin kaupungin tilasto I. Terveysten- ja sairaanhoito. 36. 1951. Edellinen osa. IV + 199 s.
20. 5. Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. 25. 1953. XV + 388 s.
20. 5. Kommunalkalender för Helsingfors stad. 25. 1953. XV + 387 s.
12. 6. Helsingin kaupungin tilasto VI. Opetuslaitokset. 19. 1950/51. VII + 116 + 34 s.
13. 8. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. Statistisk årsbok för Helsingfors stad. 42. 1953. XII + 405 s. + kartta.
12. 9. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. Kiinteistöhakemisto 1875—1930. 162 s.
23. 10. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 62. 1949. Edellinen osa. IV + 285 s.
30. 10. Helsingin kaupungin tilasto I. Terveysten- ja sairaanhoito. 37. 1952. Edellinen osa. IV + 196 s.
21. 12. Helsingin kaupungin tilasto II—III. Ulkomaan kauppa ja merenkulku. 14. 1949. IV + 27 + 52 + 123 s.

Julkaisun »Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä» vihkoja ilmestyi 11, joista yksi kaksoisnumero.

V:n 1951 kunnalliskertomuksen ja v:n 1952 kunnallisen asetuskokoelman siirtäminen kaupungin painatus- ja hankintatoimiston rotaprinttpainoon ei kertomusvuonna tuottanut näkyvää hyötyä, sillä mainitussa painossa syntyi töiden ruuhka, mistä oli seurauksena, ettei kumpikaan julkaisu valmistunut. Tämä ruuhka aiheutti myös, että uusi irtolehti-järjestelmää noudattaen julkaistava säädöskokoelma myöhästyi.

Jotta ulkomaan kauppa ja merenkulku-julkaisu saataisiin ajankohtaiseksi, esitti toimisto että vuosia 1950—1952 valaisevia tietoja julkaistaisiin kyseisen julkaisusarjan yhtenä niteenä, mihin esitykseen kaupunginhallitus suostui.

Muuttuneiden olosuhteiden johdosta kaupunginhallitus toimiston esityksestä myös suostui siihen, että kunnalliskalenteri v:sta 1954 lähtien vuosittain julkaistaisiin täydellisenä, s.o. käsittäen kunnallisten hallintoelimien lyhyen esittelyn, luettelon näitä elimiä koskevista asetuksista ja säännöksistä sekä henkilöluettelon. Henkilöluetteloa oli tämän muutoksen yhteydessä supistettava.

Koska eräistä toimiston julkaisuista on ryhdytty velottamaan liikevaihtoveroa, toimisto kaupunginjohtajan päätöksen mukaisesti kehoitti asianomaisia kirjapainoja tekemään valituksen velottamispäätöksestä.

Myöhemmin ilmestyvistä julkaisuista valmistuivat seuraavat eripainokset: v:n 1952 kunnallisesta asetuskokoelmasta 14 vihkoa, kaupunginarkiston, kaupunginkirjaston, huoltotoimen, satamahallinnon ja teurastamon (suom. ja ruots.) kertomukset v:lta 1951, lastensuojelun, kaupunginkirjaston, työnvälitystoimiston ja liikennelaitoksen (suom. ja ruots.) kertomukset v:lta 1952 sekä kansakoulujen kertomus lukuvuodelta 1951/52.

Eripainoksia otettiin seuraavista asetuksista: taksasta, jonka mukaan suoritetaan maksu oikeudesta rakentaa ulkonevia rakennusosia, ja katumaan aitaamisesta perittävistä maksusta 200 kpl, taksasta, jonka mukaan Helsingin kaupungin rakennusvalvontaan kuuluvista toimituksista kannetaan maksuja, 200 + 200 kpl, Helsingin kaupungin viranhaltijain eläkesäännöstä 2 000 + 500 kpl, Helsingin kaupungin työntekijäin eläkesäännöstä 2 500 + 500 kpl, Helsingin kaupungin rakennusjärjestyksen muutoksesta 50 + 150 kpl, Helsingin kaupungin nuohoustoimen johtosäännöstä 200 kpl.

Uusia painoksia otettiin seuraavista asetuksista: Helsingin kaupungin liikennejärjestyksestä 3 500 kpl (uuteen painokseen sisältyvät myös asetus sisältävä yleisen liikennejärjestysäännön, otteita autoasetuksesta sekä pääliikenneväyliä ja ajonopeutta koskevat määräykset), Helsingin kaupungin nuorisotyölautakunnan johtosäännöstä 200 kpl, Helsingin kaupungin satamalautakunnan johtosäännöstä 100 + 100 kpl, Helsingin kaupungin viranhaltijain eläkesäännöstä (v. 1943 vahvistetusta) 100 kpl, järjestysohjeista Helsingin kaupungissa henkilöautolla harjoitettavaa ammattimaista alueliikennettä varten 1 000 kpl.

Reikäkorttiosaston laajennus. Jatkuvasti lisääntyvien reikäkorttitöiden johdosta toimisto oikeutettiin vaihtamaan IBM-yhtiöltä vuokraamansa tabulaattorikone uudenaikaisempaan koneeseen ja tilaamaan uusi, nopea lajittelukone.

Väestönlaskenta. Helsingin väestönlaskennan keskustoimikunta ja sen alainen väestönlaskennan keskuskanslia saivat helmikuussa laskenta-aineiston tarkistuksen suoritetuksi, minkä jälkeen niiden toiminta päättyi.

Väestönlaskennan aineiston otantakäsittelyn tietojen perusteella laskettiin eri siviilisääty- ja ikäryhmien talouskuntafrekvenssiluvut, jotka julkaistiin Tilastollisissa kuukausitiedoissa n:o 3/1953. Sen jälkeen kun Tilastollisissa päätoimistossa oli lävistetty koko aineiston henkilökortit, jäljennettiin nämä tilastotoimiston toimesta. Vuoden lopussa valmistuivat tämän aineiston pohjalla tiedot kaupungin eri seurakuntien väkiluvusta. Seurakuntiin saapuneiden väestönlaskennan tarkistuslomakkeiden (E—lom.) perusteella selvitetiin myös seurakunnittain niiden henkilöiden lukumäärä, jotka vuodenvaihteessa 1950/51 asuivat kaupungin ulkopuolella vaikkakin olivat kirjoilla kaupungin luterilaisissa seurakunnissa taikka siviilirekisterissä.

Edellisten vuosien väkiluvun korjaus. Helsingin virallinen väkiluku, s.o. Helsingissä toimiviin seurakuntiin ja muihin väestörekistereihin merkitty väestö, oli useista eri syistä pitkät ajat liian korkea. Väestönlaskennan ikäryhmitystietojen valmistuttua ryhtyi toimisto, käyttäen hyväksi myös aikaisemmin suorittamansa v:n 1946 henkikirjoitetun väestön tutkimuksen ikäryhmitystietoja, korjaamaan väli vuosien 1946—50 väkilukuja ikäryhmityksineen. Suunnitelmia tehtiin sitä paitsi näiden laskelmien olottamiseksi edelliinkin vuosiin.

Sairaalan potilastilasto. Sairaalalautakunnan kanssa edellisenä vuonna tehdyn sopimuksen mukaan aloitettiin vuoden alussa kaupungin sairaalan potilaskirjanpidon tilastoiminen reikäkorttien avulla. Samanlainen sopimus tehtiin myös Suomen Punaisen Ristin sairaalan kanssa. Koska kertomusvuoden aikana lääkintöhallitus vahvisti uuden tautinimistön, ryhdyttiin sitä v:n 1954 alusta soveltamaan käyttöön.

Vanhustutkimus. Vanhusten olojen parantamista harkitsemaan asetetun komitean toivomuksesta suoritettu haastattelututkimus valmistui ja sen tulokset julkaistiin kuukausijulkaisussa n:o 5—6/1953.

Kaupunkiin tapahtuvan muuttoliikkeen tutkimus. Henkikirjoittajalta saatujen luetteloiden pohjalla lähetettiin postitse otantamenetelmällä valituille, kaupunkiin muuttaneille henkilöille kyselylomake. Mikäli vastausta ei kohtuullisessa ajassa saatu, lähetettiin haastattelija selvittämään asiaa.

Vuosina 1880—1920 tapahtuneen muuttoliikkeen selvittäminen. Historiatoimikunnalle annettiin sen pyytämät, toimiston toimesta kerätyt tiedot kyseisen ajanjakson muuttoliikkeen ikä- ja sosiaaliryhmytyksestä.

Kunnalliskertomusten hakemisto. Vuosien 1875—1930 kunnalliskertomusten hakemiston kiinteistöosan valmistuttua ryhtyi toimisto jatkamaan sotien aikana keskeytynyttä saman ajanjakson kertomusten hakemiston yleisen asiahakemisto-osan laatimista.

Kaupungin laitosten kunnallishallinnollisen kirjallisuuden luettelointi ja keskuskortiston laatiminen. Eri laitoksissa suoritettussa inventoinnissa päästiin vuoden aikana niin pitkälle, että aineiston tarkistus ja korttien kirjoittaminen voitiin aloittaa.

Verotuspohjan ja kaupungin lähivuosien tulojen ja menojen ennuste. Kaupunginhallituksen toimeksiannosta toimisto laati ennusteen lähivuosien väestönkehityksestä sekä verotuspohjan ja kaupungin tulojen ja menojen kehityksestä, mikä ennuste otettiin lähtökohdaksi kaupungin vuosien 1954—1956 rakennusohjelman laatimisessa.

Helsingin seudun eri osien nimitykset. Tilastotoimiston esityksestä kaupunginhallitus päätti, Helsingin ja sen ympäristön aluesuunnitelmalaiton annettua lausuntonsa, vahvistaa nimitykset Kantakaupunki—Stadskärnan, Esikaupungit—Förstäderna, Lähialue—

Närområdet ja Äärialue—Fjärrområdet Helsingin seudun eri alueille. Alue esiteltiin tilastollisesti kuukausijulkaisussa n:o 10/1953.

Kunnallisverotilasto. Otantamenetelmää käyttäen suoritti toimisto tutkimuksen kunnallisverotuksesta v:n 1951 tulojen perusteella, missä mm. avioparien tulot selvitettiin. Tulokset julkaistiin kuukausijulkaisussa n:o 8/1953 sekä Tilastollisessa vuosikirjassa.

Kaupungin työntekijäin ja viranhaltijain työtapaturmat. Asianomaisilta vakuutusyhtiöiltä saatujen tietojen mukaan laadittiin tilasto kaupungin palveluksessa olevien työtaturmista, mitkä tiedot julkaistiin kuukausijulkaisussa n:o 2/1953 sekä Tilastollisessa vuosikirjassa.

Uusi sosiaaliryhmitys. Koska eri tilastoissa väestön ryhmitys ammatin tai sosiaaliryhmän mukaan on hyvin erilainen ja vanhentunut, ryhtyi toimisto laatimaan uuden sosiaaliryhmityksen suuntaviivoja.

Uudisrakennustilaston uudistaminen. Koska toimiston tietoon tuli, että rakennustarkastuskonttori suunnitteli tilastokaavakkeensa uudistamista, toimisto esitti, että saataisiin tietoja myös asuntojen pinta-alasta sekä rakennusyrityksen työvaiheesta.

Lausuntoja. Paitsi edellä mainituissa tapauksissa antoi toimisto kaupunginhallitukselle lausunnot liikeyrityslaskennan asiamiehen ja maataloustilaston tilastoasiamiehen nimittämisestä sekä kouluhammasklinikan Vallilan haaraosaston hoitajan anomuksesta lasten hampaiden hoitoa koskevan tilastollisen tutkimustyön suorittamisesta tilastotoimistossa. Muille kaupungin viranomaisille annettiin lausunnot työmahdollisuuksien järjestämisestä työttömille naisille, toimiston 12 toimenhaltijan asunnonhakemuksesta sekä toimiston toimistotehtävissä olevien viranhaltijain tehtävistä. Oslon kaupungin tilastokonttorille annettiin lausunto pohjoismaisten taulukoiden erottamisesta tilastollisista vuosikirjoista erilliseksi julkaisuksi.

Tietojen ja selvitysten antaminen. Toimistossa laadittiin kuten aikaisemminkin kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen esityslistojen sekä kaupunginhallituksen mietintöjen hakemistot. Sitä paitsi annettiin kaupunginkansliaan useita sen pyytämiä tietoja.

Kaupungin eri viranomaisille kerättiin ja laadittiin useita tilastotietoja. Mm. laadittiin huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan sekä kansakoulujen vuosikertomusta varten tarvittavat tilastoyhdistelmät, jota paitsi tilastotoimiston toimesta kerättiin useat viralliseen tilastoon tarvittavat tiedot. Rakennustoimistolle annettiin tietoja Maunulan alueen lasten lukumäärästä, vesilaitokselle väestönlaskennan aineiston pohjalla tietoja väestön jakautumisesta huoneiston mukavuusasteen mukaan sekä ammattikasvatuskomitealle väestönlaskennan otantatutkimuksen perusteella ammatissa toimivan väestön jakautumisesta ammateittain.

Valtiokalenteria varten laadittiin luettelo kaupungin virastoista ja niiden viranhaltijoista ja samaten tarkistettiin Maalaiskuntien liiton toimesta julkaistavaan Suomen kunnalliskalenteriin tulevat tiedot. Vakuutusyhtiö Pohjolalle lähetettiin tiedot tapaturman varalta vakuutettujen kaupungin viranhaltijain ja työntekijäin työpäivien luvusta ja vuosiansioista. Tilastolliseen päätoimistoon annettiin tiedot Helsingin muuttoliikkeestä, yleishyödyllisistä rahastoista sekä kaupungin raha-asioita koskeva tilasto. Sosiaaliseen tutkimustoimistoon lähetettiin vuosineljänneksittäin tiedot Helsingin rakennustoiminnasta. Uudenmaan lääninhallitukselle toimitettiin eräitä sen vuosikertomustaan varten tarvitsemia tietoja. Maanmittaushallitukselle annettiin eräitä väkilukutietoja. Valtakunnan suunnittelukomitealle toimitettiin tietoja teollisuudesta Helsingissä ja koko maassa. Helsingin ja sen ympäristön aluesuunnitelmaliitolle annettiin tietoja lähikuntien väestöstä kylittäin. Tampereen kaupunginaktuaarille lähetettiin eräitä Tampereen tilastollista vuosikirjaa varten tarvittavia tietoja. Helsingin Puhelinyhdistykselle laadittiin luettelo asuinrakennusten huoneistojen lukumäärästä. Svenska befolkningsförbundetille laadittiin selostus lastentarhapaikkojen lukumäärästä ja tarpeesta. Suomen Taiteilijaseuralle ilmoitettiin kaupungin taiteelle ja taiteilijoille myönnetty avustuksen määrä.

Pohjoismaiden suurkaupunkien tilastokonttoreille lähetettiin tietoja niiden vuosikirjoissa julkaistavaa tilastoa varten. Maailman terveydenhoitojärjestölle sekä Lontoon General Register Office'lle lähetettiin säännöllisesti tietoja väestönmuutoksista. Kööpenhaminan urheilupuistolle annettiin tietoja kaupungin urheilulaitteiden kustannuksista. Columbia University'lle (N.Y.) annettiin erinäisiä kaupunkia koskevia tietoja sekä Tilastollisen päätoimiston välityksellä professori Ginille Roomassa väestöoloja koskevia tietoja. Sitäpaitsi annettiin lukuisia tietoja yksityisille henkilöille.

Kalustonhankinnat. Kertomusvuoden aikana hankittiin 2 kirjoituskonetta, 1 laskukone, 4 kirjoituspöytää, 2 konekirjoituspöytää, 10 tuolia, 9 erilaista hyllyä, 1 kattolamppu, 2 pöytälamppua, 1 tikapuut ja 3 paria ikkunaverhoja. Uudishankintojen arvo oli 454 120 mk.

Kirjasto lisääntyi vuoden aikana 707 (1952:704) numeroa. Kirjallisuuden vaihtoa lukuisten kotimaisten ja ulkomaisten virastojen kanssa jatkettiin ja laajennettiin.

Lähetysten lukumäärä oli 9 573 (8 594).

Menot ja tulot. Seuraava taulukko osoittaa tilastotoimistolle myönnettyjen määrärahojen käytön:

Talousarvion momenttiniemi	Määrärahat talousarvion mukaan	Siirto- ja lisämäärä- rahat	Yhteensä	Menot tilien mukaan	Määrärahan säästö (+) tai ylitys (—)
mk					
Vakinaiset viranhaltijat	17 293 030	197 020 ¹⁾	17 490 050	17 704 760	— 214 710 ²⁾
Tilapäiset viranhaltijat	1 015 080	21 110 ¹⁾	1 036 190	1 034 000	+ 2 190
Muut palkkamenot	1 965 800	—	1 965 800	2 265 733	— 299 933 ²⁾
Vuokra	916 584	43 700 ³⁾	960 284	960 284	—
Valaistus	90 000	—	90 000	87 508	+ 2 492
Siivoaminen	120 000	—	120 000	102 847	+ 17 153
Painatus ja sidonta s.m.	11 500 000	—	11 500 000	8 475 731	+ 3 024 269 ⁴⁾
Tarverahat	1 183 695	—	1 183 695	1 247 032	— 63 337 ²⁾
Yhteensä	34 084 189	261 830	34 346 019	31 877 895	— 556 145 + 3 024 269 ⁴⁾

Toimiston tulot myydyistä julkaisuista ja ent. siivoojalle vuokratusta huoneesta olivat 163 662 mk.

¹⁾ Sairauslomasijaisten palkkaamiseen. — ²⁾ Kvston sallima ylitys. — ³⁾ Korotetun vuokran suorittamiseen. — ⁴⁾ Siirtyy v:een 1954.